

Elżbieta Słoń

Garść uwag dotyczących opisu katalogowego : cz. 1 : strefa adresu wydawniczego

Fides: Biuletyn Bibliotek Kościelnych 1-2 (26-27), 7-11

2008

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

ELŻBIETA SŁOŃ¹

GARŚĆ UWAG DOTYCZĄCYCH OPISU KATALOGOWEGO CZ. 1 STREFA ADRESU WYDAWNICZEGO

Opisy katalogowe wprowadzane przez bibliotekarzy z bibliotek zrzeszonych w FIDES są coraz doskonalsze. Wydaje się, iż ważną sprawą jest, by osoby katalogujące książki miały wiedzę o tym, co zmienia się w normach i przepisach dotyczących ich pracy. Istotną sprawą jest również świadomość, iż normy należy traktować tylko jako wskazówkę. W poniższym artykule posiłkowano się głównie wytycznymi z Centrum NUKAT z 28.04.2005 r. w wersji poprawionej na podstawie uzgodnień z Biblioteką Narodową w Warszawie. Są one już częściowo zdezaktualizowane, ale sprawy związane ze strefą adresu wydawniczego na dzień dzisiejszy nie zmieniły się. Autorka artykułu pisząc ten tekst ma nadzieję, że przynajmniej częściowo pomoże koleżankom i kolegom pracującym w bibliotekach Federacji.

W interesującym nas polu znajdują się informacje dotyczące miejsca wydania, nazwy wydawcy oraz daty wydania. Te dane są wystarczające w drugim stopniu szczegółowości, w jakim opisywane są książki w bibliotekach zrzeszonych w FIDES. W strefie adresu wydawniczego można dodatkowo podawać miejsce druku, nazwę drukarni i datę druku, ale dane te są niezbędne tylko w bibliografii narodowej i w niniejszym artykule ich omawianie pominięto. „Informacje do tej strefy przejmują się z opisywanej książki, zachowu-

¹ Biblioteka WSD w Kielcach, jako pracownik Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej współpracująca z Biblioteką Narodową.

jąc następującą kolejność źródeł: główna strona tytułowa, inne preliminaria, okładka, metryka książki. Informacje przejęte z innych źródeł ujmuje się w nawiasy kwadratowe.² Analizie nie zostaną poddane wskaźniki, gdyż w wielu bibliotekach, zgodnie z wcześniejszymi zaleceniami, nie stosuje się ich.

Miejsce wydania książki wpisuje się w MAKBN w polu 215 w podpolu a, w MARC21 w polu 260 również w podpolu a. Za miejsce wydania uznaje się miejscowość, w której znajduje się siedziba wydawcy. Jeśli w książce nie ma takiej informacji, podaje się miejsce jej dystrybucji, a jeśli brak i takich danych, pisze się skrót [S.l.]³. Nie zaleca się stosowania skrótu polskiego [B.m.]. W przypadku dwóch miejsc wydania należy wpisać obydwa, dla drugiego powielając podpole a. „Jeżeli miejsc wydania jest więcej, przejmuje się nazwę wyróżnioną typograficznie jako najważniejszą, a w braku wyróżnień – pierwszą. Pominięcie należy zaznaczyć skrótem [etc.] ujętym w nawiasy kwadratowe.”⁴ W MARC21 po miejscu wydania przed wydawcą stawiamy dwukropek, a w przypadku drugiego miejsca wydania – średnik. Nazwę miejsca wydania zaleca się podawać w mianowniku. Jeśli jest ona niepełna, mało znana bądź wyszła już z użycia, można uzupełnić ją nazwą aktualną, nazwą kraju itp., a uzupełnienie ująć w nawiasy kwadratowe.

Przykłady:

MAKBN **215 \$a** Warszawa

MARC21 **260 \$a** Warszawa : lub **260 \$a** Warszawa ;

MAKBN **215 \$a** Kielce **\$a** Łódź

MARC21 **260 \$a** Kielce ; **\$a** Łódź : lub **260 \$a** Kielce ; **\$a** Łódź ;

MAKBN **215 \$a** Wrocław [etc.]

MARC21 **260 \$a** Wrocław [etc.] : lub **260 \$a** Wrocław [etc.] ;

MAKBN **215 \$a** [S.n.]

MARC21 **260 \$a** [S.n.] :

² *Format MARC21 rekordu bibliograficznego dla książki* (2005). Wersja poprawiona. Warszawa: Centrum NUKAT, s. 76.

³ Z łac. Sine loco – Brak miejsca.

⁴ *Format MARC21...*, s. 77.

MAKBN **215 \$a** Breslau [Wrocław]

MARC21 **260 \$a** Breslau [Wrocław] : lub**260 \$a** Breslau [Wrocław]

Kolejne podpole to nazwa wydawcy książki. W MAKBN wpisuje się go w podpolu c, w MARC21 – b. Może to być ciało zbiorowe bądź osoba fizyczna. W przypadku braku wydawcy przejmuje się nazwę instytucji bądź osoby rozpowszechniającej książkę, a gdy i tej informacji brakuje, stosuje się ujęty w nawiasy kwadratowe skrót [s.n.]⁵. Nie zaleca się używania skrótu polskiego [b.w.]. W przypadku dwóch wydawców drugiego z nich wpisuje się w powielonym podpolu b. Gdy liczba wydawców jest większa, postępujemy analogicznie jak w przypadku miejsca wydania, również używając skrótu [etc.]. Dla każdego wydawcy podaje się do dwóch (rzadko do trzech, czterech – w przypadku, gdy jeden lub dwóch z dwóch wydawców ma dwie siedziby) miejsc wydania, tak więc w opisie może być maksymalnie dwa (rzadko trzy, cztery) miejsca wydania i cztery nazwy wydawców. Nazwa wydawcy podawana jest w pełnej nazwie w mianowniku, pomija się jednak znaki i wyrażenia zbędne. Generalnie rezygnuje się z cudzysłowów. Jeśli w nazwie wydawcy występuje stały skrót lub akronim, nie należy go rozwiązywać. Jeżeli nazwa wydawcy poprzedzona jest formułą „na zlec.” lub „z inic.”, traktowane to jest tak jak nazwa wydawcy. W MARC21 nazwa wydawcy poprzedzana jest dwukropkiem na końcu podpola poprzedzającego.

Przykłady:

Instytut Wydawniczy Pax

Wydawnictwo Jedność

Zakład Narodowy im. Ossolińskich

Państwowe Wydawnictwo Naukowe

Wydawnictwo Naukowe PWN

Księgarnia św. Wojciecha

Wydawnictwo św. Stanisława Bm

skł. gł. S. A. Krzyżanowski

na zlec. Ministerstwa Sprawiedliwości

Piotr Łucki

[s.n.]

⁵ Z łac. sine nomine – brak miejsca.

W ostatnim omawianym w artykule polu występuje data wydania – w MAKBN umieszczana w podpolu d, a w MARC21 w podpolu c, zakończona kropką. Podaje się tu ”rok zakończenia procesu wydawniczo-produkcyjnego opisywanego wydania książki lub do-druku w jego obrębie”⁶. Uwzględnia się najpóźniejszą datę, jaka występuje w książce. Data wydania musi być podana – nie wolno wpisywać np. „b.r.”. Sposób podawania daty wydania różni się od tego, co zostało zapisane w normie arkuszowej PN-82 N-01152.01. Jeśli w opisywanym dokumencie brak roku wydania, w pierwszej kolejności przejmują się rok dystrybucji. Poprzedza się go skrótem „dystr.” i wraz z nim ujmują w nawiasy kwadratowe. Kolejno bierze się pod uwagę rok copyrightu (skrót „cop.”) i druku (skrót „dr.”) – tu nie stosuje się żadnych nawiasów. Jeżeli żadnej z tych informacji nie ma w książce, wpisuje się rok przybliżony w nawiasie kwadratowym stosując następujące skróty: „ca” (około), „ante” (przed) lub „post” (po). Można też zapisać rok przypuszczalny – ze znakiem zapytania. Datę wydania podaje się cyframi arabskimi, niezależnie od tego, jakim sposobem została ona podana w książce. W formacie MARC21 data wydania poprzedzona jest przecinkiem zapisanym na końcu podpoła b.

Przykłady:

1980

[dystr. 1980]

cop. 1980

dr. 1980

[ca 1980]

[post 1980]

[ante 1980]

[1980?]

Na zakończenie podane zostaną przykłady wypełniania całego pola adresu wydawniczego – w pierwszej kolejności w MAKBN i ten sam w MARC21.

⁶ *Format MARC21...*, s. 79.

Najłatwiej poradzić sobie można w przypadku jednego miejsca wydania i jednego wydawcy:

215 \$a Kielce \$c Wydawnictwo Jedność \$d 2000

260 \$a Kielce : \$b Wydawnictwo Jedność, \$c 2000.

Sposób opisu w przypadku dwóch miejsc wydania i jednego wydawcy przedstawia się następująco:

215 \$a Łódź \$a Kielce \$c Związek Literatów Polskich \$d 1984

260 \$a Łódź ; \$a Kielce : \$b Związek Literatów Polskich, \$c 1984.

Gdy mamy do czynienia z dwoma wydawcami, których siedziby mieszczą się w dwóch różnych miejscowościach, należy przyjąć zapis:

215 \$a Warszawa \$c Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego
\$a Kraków \$c Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego
Universitas \$d 1993

260 \$a Warszawa : \$b Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego ; \$a Kraków : \$b Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego Universitas, \$c 1993.

Warto też zapoznać się z opisem, gdy jeden z dwóch wydawców ma dwie siedziby:

215 \$a London \$c The Athlone Press \$a Berlin \$a New York \$c
Walter de Gruyter \$d 2000

260 \$a London : \$b The Athlone Press ; \$a Berlin ; \$a New York :
\$b Walter de Gruyter, \$c 2000.⁷

Ostatni przykład to przypadek, gdy w dokumencie jest więcej niż dwa miejsca wydania:

215 \$a Wrocław [etc.] \$c Zakład Narodowy im. Ossolińskich \$d
1987

260 \$a Wrocław [etc.] : \$b Zakład Narodowy im. Ossolińskich, \$c
1987.

⁷ Przykład podano za: Tamże, s. 78.